

ŠKOLSKA KNJIŽNICA MEDICINSKE ŠKOLE OSIJEK**Alta Pavin Banović**

Medicinska škola Osijek

Školska knjižnica

alta.pavin@gmail.comGodina XX
2016
Broj 2**KNJIŽNIČARSTVO**Glasnik
Društva
knjižničara
Slavonije,
Baranje
i Srijema**Uvod**

Medicinska škola Osijek početak svoga djelovanja bilježi od 1947. godine, a djeluje i danas. Tijekom svojih sedamdeset godina djelovanja nekoliko se puta preseljavala tražeći adekvatan prostor u Osijeku. Od samih je početaka djelovanja Škole, unatoč nedovoljnom prostoru, svoje mjesto dobila školska knjižnica. Tijekom školskih godina zaposlene su knjižničarke stručno razvijale knjižnični fond i njegovale brojne aktivnosti kojima se utvrdila potreba postojanja i korištenja školske knjižnice u strukovnom srednjoškolskom odgojno-obrazovnom radu.

Lokacije Medicinske škole Osijek i školske knjižnice

Službeni početak djelovanja Medicinske škole Osijek započinje Rješenjem Ministra narodnog zdravlja koje je službeno objavljeno u Narodnim novinama 8. listopada 1947.¹ Tijekom sedamdesetogodišnjega djelovanja Medicinska škola Osijek promijenila je brojne lokacije u gradu Osijeku.

1. listopada 1947. zaključen je ugovor o zakupu stana za potrebe Srednje medicinske škole u zgradi koja se nalazila na Bulevaru Generalisimusa Staljina 24, današnje Gradske i sveučilišne knjižnice u Europskoj aveniji. Ugovor su potpisali

¹ Prlić, Nada i suradnici, Prvi naraštaj Srednje medicinske škole, Povjesnica Medicinske škole Osijek 1947.-1997. (1997.), str. 12.

vlasnica stana, gospođa Matilda Hengl i zakupac pomoćnica ravnatelja Mira Herceg. Škola je koristila prostorije prizemlja, što je obuhvaćalo šest soba, kuhinju i nusprostorije, a bio je smješten i učenički internat.²

Ravnateljica Mira Hercog podnijela je izvješće, br. 453./1948. od 15. lipnja 1948. godine, Ministarstvu narodnoga zdravlja Odjelu za stručno školstvo za 1947./1948. školsku godinu. Izvješće je vrlo zanimljivo jer se iznose iscrpni podaci za školsku knjižnicu koja je dobila svoje mjesto u školskoj ustanovi.

„Upravu škole sačinjava medicinska sestra i v.d. ravnatelj Hercog Mira, medicinska sestra Čubriković Ružica, financijski manipulant Terek Angelina i administrativni manipulant Novaković Nevenka.... Evidenciju učenja đaka, pohađanja časova nastave, praktični radova učenika, učeničku biblioteku, poslovanje rubeninom i razne učeničke podatke vodi medicinska sestra Čubriković Ružica... Kao najveći nedostatak je pomanjkanje prostorija.“³

„U cilju kulturnog uzdizanja učenika uprava škole je do sada nabavila biblioteku u vrijednosti od preko 14.000 dinara a koja se sastoji pored političko-ideoloških knjiga i brošura i iz lijepog broja stručnih kao i beletrističkih knjiga, te raznih pisaca počam od najsavremenijih pisaca pa do svih vrsti klasika.“⁴

Školska knjižnica dobila je svoje značenje od prvih dana djelovanja Medicinske škole. Međutim, trag postojanja i djelovanja školske knjižnice gubi se idućih dvadesetak godina. Razlog su, najvjerojatnije, brojna preseljenja tijekom tih godina jer se Škola kontinuirano povećavala brojem upisanih učenika i zaposlenih djelatnika te je tražila prihvatljiviji prostor za održavanje nastave.

Tijekom školske godine 1948./1949., zbog velikoga broja upisanih učenika, odlukom Gradskoga Narodnoga odbora Škola i internat smješteni su u Hrvatski dom u Radićevoj ulici.⁵ Zatim je 19. studenoga 1952. zaključen ugovor o izdavanju prostorija u zgradi na Partizanskom trgu, današnjem Trgu svetoga Trojstva i zgradi Glazbene škole Franje Kuhača.⁶

Školska godina 1954./1955. započela je u prostorima Doma tehničke škole u ulici Dimitrija Tucovića 4, današnja Cvjetkova ulica. Međutim, od veljače do travnja 1955.

² Isto, str. 13.

³ Isto, str. 17.

⁴ Isto, str. 19.

⁵ Isto, str. 13.

⁶ Isto, str. 14.

nastava se održavala u Tehničkoj školi na Trgu Vladimira Nazora, današnjem Trgu bana Josipa Jelačića.⁷

7. srpnja 1959. godine objavljen je *Zakon o medicinskim školama* koje su uvrštene u srednjoškolski sustav obrazovanja četverogodišnjih škola. Rješenjem Narodnoga odbora kotara Osijek od 6. studenoga 1961. godine *Škola za medicinske sestre* u Osijeku djeluje kao samostalna ustanova s ravnateljicom Ivankom Butorac-Miljuš.⁸

Tijekom dvadeset godina djelovale su: *Škola za primalje* (1947.-1953.), *Škola za bolničare* (1958.-1964.) i *Škola za dječje njegovateljice* (1961.-1967.). Općinska skupština donijela je rješenje o spajanju Škole za bolničare s praktičnom obukom Škole za medicinske sestre 1964. godine.⁹

Školske godine 1976./1977. učenici pripremnoga stupnja usmjerenoga obrazovanja Medicinske škole nastavu pohađaju u Kemijsko-prehrambenom i grafičkom školskom centru na Zelenom polju. Škole se ujedinjuju i dobivaju novi naziv Školski centar „Ruđer Bošković“ 1. siječnja 1977.¹⁰ *Medicinska škola* preselila je iz „zgrade Saponije“ na Zeleno polje bb 1. rujna 1978. jer je dogradnjom zgrade bio riješen problem prostora. Tada je Medicinska škola dobila priliku svoj knjižni fond smjestiti u zajednički prostor školske knjižnice Kemijsko-prehrambenoga i grafičko školskoga centra.

Sjednica *Skupštine SIZ-a usmjerenoga obrazovanja* u području zdravstva Socijalističke Republike Hrvatske usvojila je nove programe obrazovanja od 7. srpnja 1977. godine: medicinske sestre, primalje, zubotehničari, farmaceutski tehničari, sanitarnolaboratorijski tehničari i fizioterapeuti. Međutim, šk. god. 2011./2012. uveden je novi program dentalni asistenti i šk. god. 2015./2016. jedan razred Zdravstvene gimnazije.

Školska knjižnica s knjižničarkama

Medicinska škola Osijek djeluje samostalno od 1. rujna 1992. godine jer se izdvojila iz Školskoga centra „Ruđer Bošković“. Škola je dobila na korištenje istočno krilo zajedničke školske zgrade kao i korištenje zajedničke školske knjižnice u prizemlju Škole na površini od 120 m².

⁷ Isto, str. 15.

⁸ Isto, str. 30.

⁹ Isto, str. 31.

¹⁰ Isto, str. 34.

Knjižnici Medicinske škole Osijek dodijeljen je knjižni fond od 8 000 primjeraka. Budući da je knjižni fond bio nedostatan zahtjevima suvremene škole, veliki dio fonda obnovljen je darovima dr. Vladimira Utvića, Hrvatske bratske zajednice iz Pittsburga, Biskupskoga ordinarijata Đakovo, Naklade „Erasmus“ Zagreb, Poglavarstva grada Ravensburga i društva Raund Table iz Ravensburga, prof. I. Zirduma, p. B. Nagya, gospođe Barkley iz Newtona i brojnih drugih donatora.¹¹

U zajedničkome prostoru školskih knjižnica djelovale su kolegice Ruža Rešetar, knjižničarka Tehnološke škole „Ruđer Bošković“ i kolegica Barica Babić knjižničarka Medicinske škole Osijek. Kolegica Barica Babić radila je kao profesorica hrvatskoga jezika, a potom i kao školska knjižničarka do 30. rujna 1993. kada je otišla u mirovinu. Školska knjižnica imala je kartični knjižnični katalog, otvoreni knjižni fond i čitaonicu sa 16 čitateljskih mjesta.

U istome knjižničnom prostoru, od 15. studenoga 1993. i idućih deset godina, radila je Marina Belić, prof. hrvatskoga jezika i književnosti i dipl. knjižničarka. U vremenskom je razdoblju od 13. svibnja 1996. do 18. listopada 1999. kolegicu Marinu Belić povremeno zamjenjivala kolegica Dragica Dragun, prof. hrv. jezika i književnosti. Međutim, 2003. godine izgradnjom novoga ulaza u Medicinsku školu Osijek školska knjižnica dobila je svoj novi prostor u dvije preuređene učionice u prizemlju Škole. Školska knjižnica djelovala je na površini od 80 m² u kojem je bio smješten otvoreni knjižnični fond i čitaonica s referentnom literaturom i periodikom. Čitaonica je bila opremljena s tri računala spojenima na internet koja su učenici svakodnevno koristili. Također se svakodnevno održavala redovna nastava, dopunska i dodatna nastava, školska natjecanja, slobodne aktivnosti za učenike, sastanci školskih aktiva i Školskoga odbora jer je Školi nedostajao dovoljan broj učionica. Čitaonica je imala 28 sjedećih mjesta u kojoj su korisnici mogli čitati referentnu literaturu i časopise te pripremati različite prigodne plakate, panoe i izložbe. Školsku knjižnicu uredila je i službeno u njoj djelovala kolegica Marina Belić, prof. i dipl. knjižničarka do 20. lipnja 2008.

¹¹ <http://ss-medicinska-os.skole.hr/skola/knjiznica> (9.5.2016.)

Slika 1. Školska knjižnica Medicinske škole Osijek

Međutim, od 23. siječnja 2006. odlaskom kolegice Marine Belić na bolovanje službeno ju je zamijenila kolegica Tihana Lubina, prof. hrv. jezika i književnosti i dipl. knjižničarka koja je radila do 30. rujna 2013. Premještajem na novo radno mjesto, kolegicu Tihanu Lubinu zamijenila je, iduća dva mjeseca, kolegica Mirta Faktor prof. hrv. jezika i književnosti, a potom službenim dopisom Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta Alta Pavin Banović, mag. theol. i mag. bibl.

Zbog nedovoljnoga broja učionica izgrađeno je novo krilo školske zgrade čije je otvorenje službeno obilježeno 5. studenoga 2015. U prizemlju novo izgrađenoga dijela Škole svoje nove prostore dobila je školska knjižnica s čitaonicom na površini od 60 m². Svi korisnici knjižnice mogu svakodnevno koristiti otvoreni fond te čitati referentnu literaturu i periodiku u čitaonici koja ima 18 čitateljskih mjesta, tri računala s internetom i TV.

Stručna djelatnost i poslovanje školske knjižnice

Temeljni dokument za rad školske knjižnice Medicinske škole Osijek jest *Pravilnik o radu školske knjižnice*. Stručna djelatnost i poslovanje školske knjižnice sastavljeno je u

Pravilniku na temelju Statuta Medicinske škole Osijek, Zakona o knjižnicama i Standarda za školske knjižnice. Dokument je prihvatio i potpisao Školski odbor na sjednici održanoj 6. prosinca 2006. Pravilnikom se uređuje radno vrijeme knjižnice, posudba knjižnične građe, korištenje građe u prostoru knjižnice, postupak u slučaju oštećenja, uništenja ili gubitka posuđene knjižnične građe te položaj knjižničnoga osoblja i knjižničnoga odbora Medicinske škole Osijek.

a. Knjižnična građa

Knjižnična građa u cjelovitome opsegu uvedena je u program MetelWin od 2006. godine. U programu se knjižna i neknjižna građa stručno obrađuje katalogizacijom i inventarizacijom te se automatski ispisuju signaturne naljepnice kojima je završena obrada nove građe. Također, svi korisnici knjižnice upisani su u program kao članovi sa svim podacima koji su potrebni za člansku iskaznicu u školskoj knjižnici.

Knjižnična građa sastavljena je od otvorenoga i zatvorenoga knjižnog fonda, referentne literature, periodike i elektroničke građe. Otvoreni knjižni fond čine književna djela za lektiru u strukovnoj školi i lektira koja se postupno popunjava za gimnazijski program. Također, svaki je nastavni predmet općeobrazovnoga sadržaja pokriven stručnom literaturom iz hrvatskoga jezika i književnosti, engleskoga i njemačkoga jezika, latinskoga jezika, filozofije, teologije i religije, psihologije, pedagogije, povijesti, geografije, matematike, biologije, kemije, fizike i sporta. Specifičnost knjižnoga fonda čini stručna literatura medicinskoga područja koja obuhvaća cjelokupnu zdravstveno-medicinsku struku školskih predmeta. To su farmakologija, anatomija i fiziologija, neurologija, oftalmologija, kardiologija, genetika i ginekologija, pedijatrija, kirurgija, ortopedija, patologija, dermatologija, urologija, stomatologija, psihijatrija, endokrinologija, gastroenterologija, higijena i područje zdravstvenih njega. Također, medicinska literatura pokrivena je i na engleskom govornom području koje su darovane Školi početkom devedesetih godina dvadesetoga stoljeća. Sveukupni knjižni fond sastoji se od 9 123 jedinica građe od kojih je 4 460 naslova u vrijednosti 394 327,23 kn (podatci od 6. svibnja 2016.).

Neknjižni fond školske knjižnice čine audiovizualna građa od 76 jedinica, DVD-a 40 jedinica, CD-ROM-ova 38 jedinica i CD-R-a 17 jedinica.

Knjižnična je građa u slobodnome pristupu za sve korisnike i stručno je obrađena prema Univerzalnoj decimalnoj klasifikaciji.

Veličina školske knjižnice sastoji se od periodike koju je Škola primala za sva odgojno-obrazovna područja:

- Jezično-umjetničko područje: Jezik, Književna smotra, Hrvatski u nastavi, Strani jezici, Hrvatsko slovo, Forum, Suvremena lingvistika, Revija, Hrvatska revija, Hrvatski u školi, Napredak, Pedagogijska istraživanja, Život i škola i Metodički ogledi.
- Prirodoslovno-matematičko područje: Matematičko fizički list, Priroda, Hrvatski zemljopis, Nacional Geographic, Drvo znanja, Meridijani, Eko revija i Geografski horizont.
- Zdravstvo: Psiha, Sestrinski glasnik, Florance, Die Schwester der Pfleger, American Journal of Nursing, Medicinska revija, Plavi fokus, Naše zdravlje, Vaše zdravlje, Šećerna bolest i mi, Psihijatrijska njega, Vjesnik medicinskih sestara RH, Farmaceutski tehničar i Zubni tehničar.
- Tjelesno-zdravstveno područje: Povijest hrvatskog športa, Kineziologija i Olimp.

Trenutno školska knjižnica redovno prima devet časopisa, a to su: Školske novine, Napredak, Farmaceutski tehničar, Sestrinski glasnik, Strani jezici, Matematičko-fizički list, Meridijani, Hrvatske šume i Olimp.

Nova se knjižnična građa redovno nabavlja početkom školske godine kada se ostvaruje kvalitetna suradnja s izdavačima koji dostavljaju potrebne ogledne udžbenike. Tijekom kalendarske godine nabavu građe za potrebe školske knjižnice s određenim iznosom financira Osječko-baranjska županija. Također, prema posebnim potrebama odgojno-obrazovnoga programa Škola svojim vlastitim financijskim sredstvima kupuje potrebnu stručnu literaturu. Povremeno korisnici daruju knjižnu građu kojom se, uglavnom, ispunjava vrijeme razonode i opuštanja.

b. Zaštita građe

Zaštita knjižnične građe redovito se obuhvaća revizijom, izdvajanjem knjižnične građe, otpisom knjiga, smještanjem neuvezanih časopisa i novina, uvezivanjem knjiga i časopisa te popravkom knjiga.

Revizija školske knjižnice Medicinske škole Osijek napravljena je 1993., 1999., 2003., 2014. godine, a iduća se revizija, prema Zakonu o knjižnicama, planira nakon četiri godine od zadnje revizije.

Posljednja revizija rađena je u programu MetelWin kojom se utvrdilo konačno stanje knjižnične građe na policama te su se izdvojile knjige za otpis zbog oštećenosti, izgubljenosti, nevraćenosti, knjige s izmijenjenim izdanjima i suvišni primjerci nekih naslova. Određene otpisane knjige preuzela je školska knjižnica Srednje škole Dalj i antikvarijat Ezop, a sve ostalo od otpisa izabrali su učenici i djelatnici Škole za svoje osobne potrebe.

Revizijom knjižnične građe ustanovljena je potreba popravaka pojedinih knjiga kako bi se produžila njihova upotreba. Popravak knjiga napravila je knjižničarka uz pomoć širokih samoljepljivih traka jer Škola u svome proračunu nema financijskih sredstava za njihov stručni popravak ili ponovno uvezivanje.

Časopisi i novine uredno su složeni u specijalne ormare za periodiku, a vrlo zastarjeli časopisi s nepotpunim kompletiranim godištem odloženi su u školski arhiv. Završenom revizijom ustanovljen je određen broj knjižne građe koju je bilo potrebno stručno obraditi i staviti na policu za korištenje.

c. Korištenje i posudba knjižnične građe

Pravo korištenja usluga školske knjižnice imaju svi učenici, profesori, stručni suradnici i tehničko osoblje Škole.

U školsku godinu 2015./2016. upisano je ukupno 610 učenika koji svakodnevno koriste knjižnicu s čitaonicom. Učenici najviše koriste knjižnične usluge za posuđivanje lektire i stručne literature, a zatim i za izradu seminarskih radova i prezentacija na računalima koja su smještena u knjižnični prostor. Na početku školske godine 78 redovnih profesora posude udžbenike koji su im potrebni za odgojno obrazovni rad u nastavi i vježbama u kabinetima zdravstvenih njega u Školi te na vježbama u Kliničkoj bolnici Osijek. Također, redovnu nastavu održava i 26 vanjskih suradnika bez kojih Škola ne bi mogla ispunjavati svoj program.

Svi su korisnici knjižnice upisom u Školu ili zapošljavanjem u Školi upisani kao redovni članovi, u programu MetelWin, te im je besplatno izrađena i plastificirana školska knjižnična iskaznica, sa svim njihovim osobnim podacima, kojom posuđuju

knjižničnu građu. Korisnici su dužni čuvati knjižničnu građu od svakoga oštećenja i ne smiju uništavati građu trganjem listova knjige, podcrtavanjem dijelova ili cijele knjige, izrezivanjem, prljanjem i na druge načine. Ukoliko učenik izgubi posuđenu knjigu, u dogovoru s knjižničarkom, dužan je donijeti knjigu istoga naslova ukoliko je lektirno književno djelo ili neku drugu knjigu za razonodu i opuštanje.

Svakodnevno je školska knjižnica otvorena za korištenje šest sati u prijedpodnevnoj ili u poslijepodnevnoj smjeni. Čitaonički se prostor od 16 sjedećih mjesta nalazi u dijelu knjižnice koju svakodnevno koristi u prosjeku 10% učenika.

Posudba knjižnične građe odvija se svakodnevno izdavanjem lektira i stručne literature, a korištenje referentne literature i časopisa moguće je samo u čitaoničkom prostoru. Učenici mogu posuditi odjednom tri knjige u vremenskom razdoblju od petnaest dana, a profesori i predavači od početka do kraja nastavne godine kada su dužni vratiti posuđene stručne udžbenike. Korištenje referentne literature izvan školske knjižnice moguće je samo na zahtjev profesora ili predavača stručnoga suradnika za razrednu posudbu zbog održavanja nastave.

Korisnici su dužni posuđenu knjižničnu građu pravodobno vratiti ili produžiti vrijeme korištenja uz suglasnost knjižničarke. Učenici, također, imaju mogućnost koristiti knjižnu građu za opuštanje i razonodu tijekom zimskih i ljetnih praznika uz suglasnost knjižničarke.

Aktivnosti školske knjižnice

Početak nove školske godine obilježen je planiranjem programa rada školske knjižnice i izradom kurikuluma aktivnosti obilježavanja prigodnih dana. *Program rada školske knjižnice* postaje sastavni dio Godišnjega plana i programa rada Škole u jednoj školskoj godini.

Najčešće i neizostavne aktivnosti su obilježavanje Mjeseca hrvatske knjige od 15. listopada do 15. studenoga što uključuje Međunarodni dan školske knjižnice i posjet Međunarodnoga sajma knjiga i učila Interliber u Zagrebu.

Svakako je važan Svjetski dan knjige i autorskih prava u projektu Noći knjige koji obilježavamo 23. travnja u organizaciji Zajednice nakladnika i knjižara Hrvatske gospodarske komore, Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, Knjižnice grada Zagreba, Knjižni blok – Inicijativa za knjigu, Udruge za zaštitu prava nakladnika – ZANA

te portal za knjigu i kulturu čitanja Moderna vremena. U Školi smo obilježili Noć knjige 23. travnja 2015. promocijom knjige *U divljini* pisca Jona Krakauera i 22. travnja 2016. sudjelovanjem u matineji Noći knjige s radionicom čitaonicom i pričaonicom na dječjem odjelu u Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici.

U školskoj knjižnici svoje djelovanje započeo je Čitateljski klub s ciljem sudjelovanja u projektu natjecanja u kvizu znanja i multimedijeskoga uratka *Čitanjem do zvijezda* od 2014./2015. školske godine. Međutim, članovi su Čitateljskoga kluba svoje djelovanje proširili na školske i izvanškolske aktivnosti. Najčešće inicijative Čitateljskoga kluba uključuju obilježavanje prigodnih dana tijekom Mjeseca hrvatske knjige, Međunarodnoga dana školske knjižnice, Dana škole, Noći knjige te volontiranja prigodnim izložbama, panoima i radionicama čitaonicama, pričaonicama, društvenim igrama u prigodnim ustanovama naše lokalne zajednice poput dječjega odjela u GISKO, Igraonice na pedijatriji KBC-a, dječjim vrtićima i Domu umirovljenika.

U prostoru su školske knjižnice i čitaonice održavane brojne školske izvannastavne aktivnosti:

- a. Dramska skupina: LiDraNo (Marina Belić, prof., Đurđica Marov, prof., Đurđica Radić, prof., Marina Pilj Tomić, prof., Mirta Faktor, prof.)
- b. Novinarska skupina: školski list *Iglice*, LiDraNo (Dragutin Podraza, prof., Tihana Lubina, prof., Alta Pavin Banović, mag. bibl., Đurđica Radić, prof.)
- c. Literarna skupina: LiDraNo (Đurđica Marov, prof., Vesna Kasač, prof., Mirta Faktor, prof.)
- d. Radijska skupina: LiDraNo (Lidija Bakota, prof., Josip Prološćić, dipl. teol., Marina Pilj Tomić, prof.)
- e. Filmska skupina: Almodovarci (Đurđica Radić, prof.)

Zaključak

Školska knjižnica Medicinske škole Osijek od prvih dana djelovanja Škole dobila je vrlo važnu ulogu u srednjoškolskome stručnom odgojno-obrazovnom radu. Veliki broj generacija učenika koje su završile školovanje svjedoče o potrebi djelovanja školske knjižnice. Tijekom svojih sedamdeset godina školska knjižnica mjesto je susreta s

informacijama u stručnoj i referentnoj literaturi, književnim djelima, periodici i brojnim kulturno-javnim aktivnostima. Školske knjižničarke svojom profesionalnošću obavljale su stručnu djelatnost i poslovanje knjižnice koje postaje automatizirano programom MetelWin od 2006. godine. Redovno su poticale učenike na uključivanje u brojne izvannastavne aktivnosti kako bi predstavljale Školu u lokalnoj zajednici. Središte promocije školske knjižnice obilježavalo se tijekom Mjeseca hrvatske knjige, posjetom Međunarodnome sajmu knjiga i učila Interliber, Dana škole, Noći knjige panoima, izložbama, promocijama, radionicama, čitaonicama i pričaonicama te volontiranjem.

Literatura

Prlić, Nada i suradnici, Povjesnica Medicinske škole Osijek 1947.-1997., Osijek, Medicinska škola Osijek, 1997.

Školska knjižnica, 2016. URL: <http://ss-medicinska-os.skole.hr/> (2016-05-10)
Foto arhiv Medicinske škole Osijek